

Олена Аносова, к.е.н.

Харківська державна академія фізичної культури

Харків, Україна

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ ЯК СУТТЄВІ СКЛАДОВІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Вступ. Виявлення ролі фізичної культури в соціалізації особистості в нашій країні завжди було предметом інтенсивного дослідження вчених і пов'язувалося, перш за все, з осмисленням сутності фізичного виховання, а пізніше і фізичної культури в цілому. Трактуючи соціалізацію, як процесу активного становлення особистості історично і культурно обумовленим аспектом, в епоху науково-технічного прогресу набуває специфічних рис: змінюються і ускладнюються критерії соціальної зрілості, відбувається ускладнення самих інститутів соціалізації, змінюються співвідношення всіх видів і форм виховання, характер взаємин між поколіннями і та ін. [2, с. 21]. У спеціальній літературі наводяться численні дані про те, що залучення молоді в спортивну діяльність виступає ефективним засобом профілактики девіантної поведінки.

Метою є аналіз наукової літератури щодо впливу фізичної культури і спорту на процес соціалізації молоді.

Результати дослідження.

Фізична культура і спорт дедалі більше проникають у повсякденну життєдіяльність всіх верств населення. З'являється нагальна необхідність проведення спеціальних наукових досліджень з метою вивчення ефективності впливу фізкультурно-спортивної діяльності на процес формування фізкультурних потреб, мотиваційно-ціннісних орієнтацій як окремої особистості, так і різних соціальних груп, серед яких найбільший інтерес для нас представляє учнівська молодь. У цьому сенсі можна говорити про те, що спортивна діяльність надає молоді сильніший вплив, ніж інші форми соціалізації. З урахуванням цього аналіз спорту як сукупності специфічних громадських відносин дозволяє виявити його сутність і знайти місце у суспільному житті» [1].

Проблеми соціалізації особистості залишатимуться актуальними у будь-якому етапі розвитку цивілізації. Ці питання особливо гостро постають перед сучасним українським суспільством, яке переживає економічну, політичну, культурну і, відповідно, соціальну кризу. Усі ці аспекти прямо впливають на процес формування особистості.

Шлях інтеграції людини в соціум отримав у філософів, психологів і соціологів назву – соціалізація (Н.В. Андрєєнкова, Л.П. Буєва, І.С. Кон, В.Е. Кемеров, А.Н. Леонтьєв, Б.Д. Паригін). Зіставлення позицій даних вчених дозволяє стверджувати, що соціалізація – це процес становлення індивіда особистістю через залучення до тих культурних і соціальних цінностей і відносин, які складають основу суспільного буття [4].

Слід визнати, що в сучасному суспільстві місце фізичної культури в системі культурних цінностей наразі не відповідає її справжньому значенню як одного з ключових факторів соціалізації особистості. Розуміння фізичної культури як важливої суспільної та індивідуальної цінності, а також як засобу соціалізації, може слугувати суттєвим імпульсом для активізації розвитку фізичної культури. Це може викликати нові тенденції у формуванні громадської свідомості і особистісних мотивацій, сприяючи активному усвідомленню цінностей фізичної культури як суспільством, так і окремою особистістю [5].

Виходячи з цього, досліджуючи характеристичні соціальні відносини у сфері спорту, слід відокремити теоретико-методологічні передумови та чинники, що сприяють ефективній соціалізації учнівської молоді: [3].

- становлення спортивної культури учнів, визначення, відбір та подальша орієнтація спортивних талантів розуміються як основа для постановки цілей при проектуванні педагогічних технологій;
- забезпечення ефективної комплексної реалізації освітньої, виховної і здоров'яформуючої функції процесу фізичного виховання як пріоритетного напрямку спортивноцентрованих занять;

Підводячи підсумки, можна вивести формулу здоров'я нації та світового благополуччя, найважливішим якої буде фізична культура і спорт. Безперечно актуальність набуває вивчення здоров'я людини як соціальної цінності, що дозволяє з'ясувати його політичний, економічний, естетичний, моральний і психофізіологічний зміст. Підсумки аналізу деяких методологічних питань, пов'язаних із розкриттям сутності фізичної культури та ролі особистості у соціалізаційному процесі, можна сформулювати кілька

Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи

Харків, 6 грудня 2023 рік

тверджень: фізична культура, як складний соціокультурний явище, є невід'ємною частиною загальної культури людства; фізична культура грає значущу роль у самореалізації особистості, створюючи умови та фактори для їхнього соціального розвитку.

Список літератури:

1. Іваній І. В., Сергієнко В. М. Психологія фізичного виховання та спорту : навчально-методичний посібник. Суми. ФОП Цьома С.П.. 2016. 204 с.
2. Базилевич В. Інтелектуальна діяльність в контексті глобалізаційних процесів. Вища школа. К. 2008. № 2. С. 26-33.
3. Баштовенко О. А., Голуб Л. О., Замашкіна О. Д., Житомирський Л. О., Корносенко О. К., Ніфака Я. М., Свєртнєв О. А., Тараненко І. В., Фурдуй С. Б., Ярчук Г. В.; за заг. ред. С. Б. Фурдуй Соціалізація студентської молоді засобами фізичної культури : монографія. Ізмаїл. ІДГУ, Полтава ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2019. 222 с.
4. Фурдуй С. Б. Соціалізація особистості: навчально-методичний посібник. Ізмаїл:ІДГУ, 2016. 141 с.
5. Алексеєнко Т. Ф. Мотивація соціальної поведінки та механізми її формування. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. праць / Ін-т проблем виховання АПН України. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2010. Вип. 14, кн. I. С. 13–14.